

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

24.09.2020

Lēmums Nr. 4-02/59
Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras
nepiemērošanu

Adresāts:

Zemkopības ministrija, e-pasts: zm@zm.gov.lv;
adrese: Republikas laukums 2, Rīga, LV-1981.

Plānošanas dokumenta nosaukums:

Zivju resursu mākslīgās atražošanas plāns 2021.–2024. gadam (turpmāk – Plāns).

Izvērtētā dokumentācija:

Zemkopības ministrijas (turpmāk – Izstrādātāja) 2020. gada 26. augusta vēstule Nr. 4.1–2e/1757/2020 “Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējumu” un iesniegums “Par zivju resursu mākslīgās atražošanas plāna 2021.–2024. gadam izstrādes uzsākšanu”, Valsts vides dienesta (turpmāk – Dienests) 2020. gada 7. augusta vēstule Nr. 2.3/CS/1726/2020 “Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējumu” un Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP) 2020. gada 6. augusta vēstule Nr. 4.9/3953/2020–N “Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējumu”.

Izstrādātāja viedoklis:

Plānam nav nepieciešams veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu (turpmāk – Stratēģiskais novērtējums), jo ar plānošanas dokumenta īstenošanu netiek plānotas likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (turpmāk – Likums) 1. un 2. pielikumā paredzētās darbības, Plāna realizācijai nav paredzamas tādas darbības, kas varētu būtiski ietekmēt vai pasliktināt vides stāvokli.

Faktu konstatācija, izvērtējums, argumenti un apsvērumi lēmuma satura noteikšanai:

1. Likuma 23. viens *prim* panta pirmā daļa paredz, ka, uzsākot tādu plānošanas dokumentu sagatavošanu, kuram saskaņā ar šo likumu var būt būtiska ietekme uz vidi, arī uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), tā izstrādātājs iesniedz kompetentajai institūcijai (Vides pārraudzības valsts birojs, – turpmāk – Birojs) rakstveida iesniegumu. Pirms rakstveida iesnieguma iesniegšanas izstrādātājs konsultējas ar ieinteresētajām vides un sabiedrības veselības institūcijām un iesniegumā pamato nepieciešamību plānošanas dokumentam piemērot Stratēģisko novērtējumu vai iemeslus, kādēļ šāds novērtējums nav nepieciešams. Likuma 23. trīs *prim* panta 1. punkts noteic, ka Birojs pieņem motivētu lēmumu par to, vai konkrētam plānošanas dokumentam ir nepieciešams Stratēģiskais novērtējums.
2. 2020. gada 26. augustā Birojā saņemta Zemkopības ministrijas 2020. gada 26. augusta vēstule Nr. 4.1–2e/1757/2020 “Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējumu” un

iesniegums “Par zivju resursu mākslīgās atražošanas plāna 2021.–2024. gadam izstrādes uzsākšanu” (turpmāk – Iesniegums), ar kuru sniegta informācija, ka Zemkopības ministrija ir uzsākusi politikas plānošanas dokumenta Zivju resursu mākslīgās atražošanas plāna 2021.–2024. gadam izstrādi. Atbilstoši Iesniegumam:

- 2.1. Plāna izstrāde ir saistīta ar Nacionālās attīstības plānu 2021.–2027. gadam (Rīcības virziens “*Daba un vide – “Zaļais kurss”*” saistībā ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu) un Zivju resursu mākslīgās atražošanas plānu 2017.–2020. gadam¹.
- 2.2. Plāna mērķis ir nodrošināt bioloģiski daudzveidīgus, saglabātus un zivsaimnieciski ilglaičīgi izmantojamus zivju resursus Latvijā.
- 2.3. Ar plānošanas dokumentu saistītās teritorijas ir Latvijas publiskās ūdenstilpes un ūdenstilpes, kurās zvejas tiesības pieder valstij, kā arī citas ūdenstilpes, kas ir valsts vai pašvaldības īpašumā, kā arī privātās upes, kurās ir atļauta makšķerēšana.
- 2.4. Plānā paredzēti šādi pasākumi: 1) Ceļotājzivju resursu atražošana Gaujas un Ventas baseinu publiskajās ūdenstilpēs; 2) Zivju resursu atražošana hidroelektrostaciju kaskādes radīto zaudējumu kompensācijai Daugavā; 3) Zivju resursu atražošana publiski pieejamās ūdenstilpēs; 4) Zušu krājuma monitoringa pasākumi, turpmākas papildināšanas izvērtēšana un rekomendāciju izstrāde; 5) Zivju dabisko dzīvotņu un migrācijas iespēju atjaunošana upēs un 6) Zivju resursu atražošanas zinātniskā novērtējuma nodrošināšana.
- 2.5. Plāns turpinās Zivju resursu mākslīgās atražošanas plānā 2017.–2020. gadam un Zivju resursu mākslīgās atražošanas valsts programmas pamatnostādņēs 2011.–2016. gadam aizsāktos pamatdarbības virzienus – zivju kāpuru, mazuļu un smoltu ielaišanu dabiskajās ūdenstilpēs, zivju nārsta un dzīvotņu vietu atjaunošanu un zivju resursu mākslīgās atražošanas efektivitātes novērtēšanu (zivju monitorings, makšķernieku aptaujas u.c.).
- 2.6. Par 2017.–2020. gadā īstenotā plāna rezultātiem informatīvais ziņojums tiks iesniegts Ministru kabinetā 2021. gada I ceturksnī. Par iepriekšējā (2011.–2016. gada) plānošanas perioda pamatnostādņu īstenošanas gaitu rezultāti ir pieejami Ministru kabinetam iesniegtajā informatīvajā ziņojumā². Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta “*BIOR*” zinātniskās rekomendācijas plāna izstrādei 2021.–2024. gadam pieejamas Zemkopības ministrijas mājaslapā³.
- 2.7. Būtiskas vides problēmas vai vides pasliktināšanās ar Plāna izstrādi nav prognozējamas un nav sagaidāmas. Plānošanas dokumentā netiek plānoti tādi objekti, kuriem plānošanas dokumenta ieviešanas stadijā saskaņā ar Likuma 1. pielikuma nosacījumiem jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, kā arī netiek plānoti tādi objekti, kuriem saskaņā ar Likuma 2. pielikuma nosacījumiem jāveic sākotnējais izvērtējums. Plānā netiek paredzēta Latvijas dabai neraksturīgu savvaļas sugu ieviešana (introdukcijas) projektu īstenošana, kas ir Likuma 1. pielikuma 29. punktā minētās darbības, kurām jāveic ietekmes uz vidi novērtējums.
- 2.8. Plānošanas dokumentā ietvertā teritorija un tajā plānotās darbības nav saistītas ar iespējamu negatīvu ietekmi uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, t.sk. Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas (*Natura 2000*) teritorijām, mikroliegumiem, īpaši aizsargājamiem biotopiem un sugām.

¹ <http://polsis.mk.gov.lv/documents/5764>

² <http://polsis.mk.gov.lv/documents/3540>

³ <https://www.zm.gov.lv/zivsaimnieciba/statiskas-lapas/akvakultura/zivju-resursu-atrazosana?nid=724#jump>

- 2.9. Par Plāna risināmajiem jautājumiem un to būtību ir veiktas konsultācijas Zemkopības ministrijas izveidotajā Latvijas iekšējo un jūras piekrastes ūdeņu resursu ilgtspējīgas izmantošanas un pārvaldības konsultatīvajā padomē, kurā kā padomdevēji piedalās Dienesta, DAP, Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta “BIOR” pārstāvji. Padome un tās padomdevēji atbalsta mērķi un pasākumus, kas ietverti plānā, lai nodrošinātu bioloģiski daudzveidīgus, saglabātus un zivsaimnieciski ilglaiīgi izmantojamus zivju resursus Latvijā.
3. Izstrādātāja atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” III daļā noteiktajam ir veikusi konsultācijas par plānošanas dokumenta Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību ar Dienestu un DAP. Iesniegumam pievienotas:
- 3.1. Dienesta 2020. gada 7. augusta vēstule Nr. 2.3/CS/1726/2020 “*Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējumu*”, kurā Dienests atzīst, ka plānošanas dokumenta īstenošanā netiek paredzētas darbības ar negatīvu ietekmi uz vidi, netiek plānotas Likuma 1. un 2. pielikumā paredzētās darbības, kā arī tādās darbības, kuras varētu būtiski ietekmēt vai pasliktināt vides stāvokli. Līdz ar to Dienests uzskata, ka plānošanas dokumentam nav nepieciešams Stratēģiskais novērtējums.
- 3.2. DAP 2020. gada 6. augusta vēstule Nr. 4.9/3953/2020–N “*Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējumu*”, kurā DAP norādījusi uz nosacījumiem, kas jāņem vērā, izstrādājot plānošanas dokumentu, tostarp: 1) lai mazinātu ietekmi uz dabisko ihtiofaunu un veicinātu zivju mazuļu izdzīvošanu, zivju resursu atražošanai iespēju robežās jāizmanto zivju mazuļi, kas iegūti no tuvākajiem reģioniem un 2) lai efektīvāk sasniegtu Plāna mērķi un saglabātu zivju resursus ilgtermiņā, nepieciešams piešķirt vienlīdz augstu prioritāti pasākumam “*dabisko dzīvotņu un migrācijas iespēju atjaunošana upēs*”, kā tas ir ar pasākumiem zivju resursu atražošanai. Tāpat DAP norādījusi, ka Plānā nav minētas zivju ielaišanas vietas Gaujas, Ventas un Daugavas upēs, kur notiks zivju resursu atražošana vai dabisko dzīvotņu un migrācijas iespēju atjaunošana. Minēto upju garumā, kā arī citviet atrodas vairākas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, tāpēc Plānā jāparedz, ka pirms zivju resursu atražošanas vai dabisko dzīvotņu atjaunošanas aizsargājamās teritorijās, jāņem vērā šo teritoriju izveides mērķi un normatīvie akti, kas regulē īpaši aizsargājamo teritoriju aizsardzību un izmantošanu. Tāpat DAP aicina Plānā neparedzēt atbalstu svešzemju un vietējā areālā vai ūdenstilpnēs neraksturīgu sugu izlaišanai. Ievērojot iepriekš minētos nosacījumus, DAP ieskatā plānošanas dokumentam nav nepieciešams veikt Stratēģisko novērtējumu.
4. Birojs saskaņā ar Likuma 23. divi *prim* pantā noteiktajiem kritērijiem ir izvērtējis tā rīcībā esošo un Izstrādātājas sniegto informāciju par paredzētajiem pasākumiem plānošanas dokumenta īstenošanā, t.sk. attiecībā par Plāna izstrādes būtību, mērķiem un uzdevumiem, paredzētajiem plānošanas dokumenta risinājumiem saistībā ar Nacionālo attīstības plānu 2021.–2027. gadam (Rīcības virziens “*Daba un vide – “Zaļais kurss”*” saistībā ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu) un Zivju resursu mākslīgās atražošanas plānu 2017.–2020. gadam. Birojs konstatē, ka konkrētais Plāns atbilst plānošanas dokumenta veidam, kam Stratēģiskais novērtējums nav nepieciešams:
- 4.1. No Likuma 4. panta trešās daļas 1. un 2. punkta izriet, ka Stratēģisko novērtējumu veic noteiktu jomu (arī zivsaimniecības) plānošanas dokumentiem, ja tos citu starpā apstiprina Ministru kabinets un tie ietver pamatnosacījumus šā Likuma 1. vai 2. pielikumā paredzēto darbību īstenošanai un/vai var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000).
- 4.2. Plāns attiecas uz konkrētu zivsaimniecības politikas jomu, un tas nav pielīdzināms visas nozares plānam Likuma 4. panta trešās daļas izpratnē. Saskaņā ar Iesniegumā

sniegto informāciju, Plānā netiek paredzētas arī darbības, kas atbilst Likuma 1. un 2. pielikumā paredzētām darbībām, tostarp Plānā netiek paredzēta Latvijas dabai neraksturīgu savvaļas sugu ieviešanas (introdukcijas) projektu īstenošana (Likuma 1. pielikuma 29. punkts). Ievērojot minēto, Plāns nav tieši pielīdzināms Likuma 4. panta trešās daļas 1. punktā noteiktam plānošanas dokumentam, kam Stratēģiskais novērtējums nepieciešams.

- 4.3. Vienlaikus no Likuma 4. panta ceturtās daļas izriet, ka Stratēģisko novērtējumu var būt nepieciešams veikt arī citiem plānošanas dokumentiem, ņemot vērā Likuma 23. divi *prim* panta kritērijus, kas raksturo ietekmes uz vidi būtiskumu.
- 4.4. Likuma 23. divi *prim* pants noteic, ka, vērtējot Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību, ņem vērā plānošanas dokumenta būtību (23. divi *prim* panta 1. punkts, tostarp un to, cik lielā mērā tajā tiek ietverti priekšnoteikumi paredzēto darbību un projektu realizācijai, ievērojot vietas izvēli, darbības veidu, apjomu, nosacījumus un resursu izmantošanu, kā arī to, cik lielā mērā dokuments ietekmē citus plānošanas dokumentus atšķirīgos plānošanas līmeņos, pastiprina vai rada vides problēmas (23. divi *prim* panta 1. punkta a), b), c), d) apakšpunkts). Tāpat Likuma 23. divi *prim* pants 2. punktā noteic, ka jāņem vērā iespējamai ietekmei pakļautās teritorijas un sagaidāmās ietekmes raksturs, - ilgums, summārās ietekmes, pārrobežu ietekmes, avāriju riski u.c. Savukārt Likuma 23. divi *prim* panta 3. un 4. punkts paredz, ka jāņem vērā ietekmei pakļautās teritorijas jutīgums, tostarp ietekmi uz aizsargājamām dabas un kultūras vērtībām, vides resursiem.
- 4.5. Vērtējot iespējamo ietekmes būtiskumu, tai skaitā to, cik lielā mērā Plānā ietverti priekšnoteikumi darbību ar būtisku ietekmi realizācijai, cik lielā mērā tas varētu ietekmēt plānošanas dokumentus citos plānošanas līmeņos, tajos iekļaujamās nosacījumus u.c. aspektus, Birojs nekonstatē, ka Plāna īstenošana saistīta ar būtisku ietekmi uz vidi (Likuma 23. divi *prim* panta 1. punkta a. – e. apakšpunkts). Plāns tiek izstrādāts ar mērķi nodrošināt Zivju resursu mākslīgās atražošanas plānā 2017.–2020. gadam un Zivju resursu mākslīgās atražošanas valsts programmas pamatnostādņēs 2011.–2016. gadam aizsāktos pamatdarbības virzienus – zivju kāpuru, mazuļu un smoltu ielaišanu dabiskajās ūdenstilpēs, zivju nārsta un dzīvotņu vietu atjaunošanu un zivju resursu mākslīgās atražošanas efektivitātes novērtēšanu (zivju monitorings, makšķernieku aptaujas u.c.). Plāns, ja tas tiek izstrādāts atbilstoši Nacionālās attīstības plānam 2021.–2027. gadam (Rīcības virziens “Daba un vide – “Zaļais kurss”” saistībā ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu) un Zivju resursu mākslīgās atražošanas plānam 2017.–2020. gadam, nav saistīts ar būtiskām vides stāvokli ietekmējošām izmaiņām (Likuma 23. divi *prim* panta 2. punkta a. – e. apakšpunkts).
- 4.6. Tāpat secināms, ka nosacījumus, lai neradītu un nepieļautu negatīvu ietekmi uz īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, aizsargājamām dabas teritorijām, t.sk. Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām *Natura 2000* teritorijām, kā arī citām jutīgām vides teritorijām, ir vērtējusi un noteikusi DAP. Secināms, ka Plāna izstrādes gaitā ir iesaistīta un paredzēts iesaistīt vides un dabas aizsardzības institūcijas. Ja Plāna izstrādes gaitā tiks iesaistīta DAP un ņemti vērā izvirzītie nosacījumi, kas paredzēti, lai respektētu katras attiecīgās teritorijas jutīgumu un īpatnības, nav sagaidāma Plāna īstenošanas būtiska un negatīva ietekme uz minētajām teritorijām (Likuma 23. divi *prim* panta 3., 4. punkts). Nav konstatējams, ka Plāns atbilstu Likuma 4. panta trešās daļas 2. punktā noteiktam plānošanas dokumentam, kam Stratēģiskais novērtējums nepieciešams.
- 4.7. Vadoties no pašlaik pieejamās informācijas, Plānam Stratēģiskā novērtējuma procedūra nebūtu lietderīga, ņemot vērā iepriekš minētos Biroja secinājumus, to savas

kompetences ietvaros neprasa VVD un DAP, tās nepieciešamība neizriet no Likuma 23. divi *prim* panta kritēriju nosacījumiem.

5. Līdz ar to – Birojs, izvērtējot tā rīcībā esošo un iesniegto informāciju saskaņā ar Likuma 23. divi *prim* pantā minētajiem kritērijiem, secina, ka Zivju resursu mākslīgās atražošanas plāna 2021.–2024. gadam īstenošanai veidā, kā tas raksturots un skaidrots Iesniegumā, nav paredzama būtiska nelabvēlīga ietekme uz vidi pie nosacījuma, ja tiek ievēroti spēkā esošie normatīvie akti un Plāna izstrādē iesaistīti dabas un vides aizsardzības institūciju izvirzītie nosacījumi. Tomēr gadījumā, ja turpmākajā plānošanas dokumenta izstrādes gaitā tomēr tiktu konstatēts, ka plānošanas dokumentā plānotās darbības var būt saistītas ar Likuma 1. un/vai 2. pielikuma darbību īstenošanu, Zemkopības ministrijai jākonsultējas ar Dienestu un DAP par Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību un nepieciešamības gadījumā informācija jānosūta Birojam pieņemtā lēmuma pārskatīšanai.

Piemērotās tiesību normas:

- Likuma „*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 4.pants, 23. divi *prim* pants, 23. trīs *prim* pants, 23. pieci *prim* pants;
- Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” 5.,6.,7. punkts.

Lēmuma pieņemšanas pamatojums:

Birojs saskaņā ar Likuma 23. trīs *prim* pantā noteikto izvērtēja šajā lēmumā norādīto izvērtēto dokumentāciju un informāciju par Plānu. Ņemot vērā iesniegto informāciju un Likuma 23. divi *prim* pantā noteiktos Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamības kritērijus, kā arī piemērojot citas iepriekš minētās tiesību normas un lietderības apsvērumus, Birojs secina, ka plānošanas dokuments nav saistīts ar būtiskām vides stāvokli ietekmējošām izmaiņām, tajā netiek plānotas Likuma 1. un 2. pielikuma darbības, Plānā paredzētās darbības nav saistītas ar iespējamu negatīvu ietekmi uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, t.sk. Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām *Natura 2000* teritorijām pie nosacījuma, ja tiek ievēroti DAP izvirzītie nosacījumi un normatīvo aktu prasības.

Lēmums: Nepiemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Zivju resursu mākslīgās atražošanas plānam 2021.–2024. gadam.

Direktors (*paraksts**) Arnolds Lukšēvics

**Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu*